

KM 7/11 Gudstjenestereformen - Alminnelige bestemmelser

Merknader fra komité E på Kirkemøtet

Komiteen slutter seg i hovedsak til saksdokumentet og vil særlig understreke:

1. Komiteen anser at regelverket gir tydelige føringer for hvem som har avgjørelsesmyndighet når det gjelder fastsetting av Lokal grunnordning, hvem som leder forberedelsen og gjennomføringen av de enkelte hovedgudstjenestene, og den rolle og det ansvar som øvrige medvirkende har.

Etter komiteens mening er det avgjørende viktig at rolle- og ansvarsforhold er utformet på en slik måte at det skaper trygghet og tydelighet, samtidig som det inspirerer til medvirkning og engasjement.

2. Komiteen mener det er viktig at Alminnelige bestemmelser både er kortfattet og samtidig gir den nødvendige informasjon til de som skal forholde seg til disse bestemmelsene.

3. Komiteen er opptatt av en god balanse mellom felles, trygge rammer og lokalmenighetens muligheter og frihet til å utforme gudstjenester med lokal forankring (stedegengjøring) og bred medvirkning.

4. Komiteen foreslår noen mindre endringer og presiseringer, og foreslår at enkelte punkter eller avsnitt flyttes.

Komiteen foreslår at

- bestemmelser som gjelder ikrafttredelse og overgangsordninger tas inn sist i regelverket.
- diakonens og kateketens gudstjenestelige funksjoner flyttes fra A.4 til B.3, da dette ikke er definisjoner.
- pkt. A.5 flyttes til A.1, for å understreke at de alminnelige bestemmelser også gjelder andre gudstjenester i den grad de omhandler samme forhold.

5. Komiteen mener bestemmelsen i A.3 kan skape misforståelser i forhold til andre bestemmelser, bla. C.2. I pkt A.3 heter det at Alminnelige bestemmelser ”fullt ut vil erstatte” bestemmelser om Andre gudstjenester i Gudstjenesteboka, og også erstatter ”alt tidligere angitt regelverk i Forsøkssaker...”, samtidig som det heter i C.2 annet ledd at ”det kan også brukes liturgisk materiale fra tidligere ordninger som er godkjent til bruk for Den norske kirke[...]der Ordningen for hovedgudstjeneste åpner opp for det.” Dette vil kunne avhjelpest ved at en i A.3 legger til at Alminnelige bestemmelser erstatter tidligere angitt regleverk med mindre bestemmelser herfra er videreført i Alminnelige bestemmelser og rubrikkene i Ordning for hovedgudstjeneste.

6. Pkt B.1 bør omformuleres slik at en unngår å nevne noen spesielle grupper. Komiteen

mener deltakelse bør gjelde hele bredden av kirkens medlemmer. Ansatte og frivillige medarbeidere må arbeide sammen for å nå frem til den gudstjenestefeiringen som menigheten ønsker.

7. Komiteen ser at det er noen gjentakelser i dokumentet, men mener at de som nå står er tjenelige for å unngå misforståelser. Komiteen foreslår derfor at det i pkt B.2 står at liturgen har det *overordnede* ansvaret for å lede forberedelsen og gjennomføringen av hovedgudstjenesten, i samsvar med teksten i D.4. Videre foreslår komiteen at resten av teksten i B.2 første punktum tas ut da dette ansees å være tilstrekkelig ivaretatt.

8. Pkt B.3 foreslås omformulert uten at det saklige innholdet endres.

9. Pkt B.4 ansees unødvendig, da denne bestemmelsen om menighetsrådets avgjørelsesmyndighet er ivaretatt i pkt C og D.1.

10. I pkt B.5 foreslår komiteen en kortere og mer generell tekst i stedet for en oppramsing av enkelte klokkefunksjoner. Oppgaver knyttet til å gjøre kirkerommet klart for bruk, vil være nedfelt i stillings- og arbeidsbeskrivelser for klokker, kirketjener og/eller andre som skal ivareta disse funksjonene.

11. Når det gjelder forslaget om at ”menigheten står under første og siste salme” er komiteen delt. På Kirkemøtet 2010 ble dette drøftet av komiteen:

Komiteen har drøftet hvordan en kan få en gjenkjennelig gudstjeneste uten at det går ut over de lokale tradisjoner og ønsker. Dette gjelder særlig om en skal stå under første og siste salme. Selv om det kan være gode grunner for å ha felles ordninger om dette, finner komiteen det tjenlig å la menighetsrådet bestemme dette. Det er naturlig at menigheten står under prosesjoner. Komiteen mener at det fastsettes i lokal grunnordning når man skal stå under salmesang. (jf KM 7/11 s.5 pkt.7)

Kirkerådet har i sitt forslag anbefalt at menigheten står under første og siste salme, og at det er viktig med trygghet og gjenkjennelighet rundt åpning og avslutning av gudstjenesten.

Komiteens flertall går inn for at menighetsrådet fastsetter ordning for om menigheten skal stå under første og siste salme i Lokal grunnordning. Kirkemøtet bør ikke detaljregulere menigheten på dette området. Et mindretall går inn for at menigheten står under først og siste salmen.

13. Komiteen er ikke bare opptatt av plasseringen av medvirkende under gudstjenesten, jf B.8, men også regien, bevegelsene og roen i en gudstjeneste. Det bør klargjøres når liturgen skal stå for alteret. Dette er viktige tema som det bør orienteres om i Veiledningen ..

14. Komiteen mener det er unødvendig å ha med en bestemmelse om at ”preken holdes normalt fra prekestolen”, jf B.8. Preken vil normalt holdes fra prekestolen, men dette bør kunne avgjøres lokalt ut fra de muligheter som kirkerommet gir, pedagogiske hensyn, synlighet osv.

15. I pkt. B.9 er fotografering, lyd- og billedopptak til bruk i offentlig sammenheng, nevnt. Det er fastsatt bestemmelser om dette i annet lovverk, som bør legges til grunn også for det som skjer i kirken. Komiteen er enig i dette. Et annet viktig spørsmål er

privat fotografering m.v. under gudstjenesten. Dette er nevnt i pkt C.6, og det bør henvises til dette punktet her. Dette vil også være et tema som det bør sies noe om i Veiledningen.

16. Flertallet i komiteen mener innledningen under pkt. 10 bør utgå: ”Grunnstrukturen kan fravikes i særskilte tilfeller. Fravik skal godkjennes av biskopen. Søknad sendes tjenestevei.”

Under sak KM 08/10 ble det, ved en prøvevotering, flertall for at en ikke kunne endre grunnstrukturen, mens det under sak KM 04/10 ble flertall for at dette måtte være mulig ved særlige anledninger. Komiteen kan ikke se at det bør åpnes opp for dette for eksempel når menigheten ønsker å feire nattverd før preken. Dette kan ikke ansees å være særskilte tilfeller. Komiteen mener at grunnstrukturen bare skal kunne fravikes i helt spesielle tilfeller, og ser ikke at det er nødvendig med egen bestemmelse om dette.

Mindretallet går inn for følgende formulering: Grunnstrukturen kan fravikes når særlige grunner taler for det. Fravik skal godkjennes av biskopen. Søknad sendes tjenestevei.

17. I gudstjenestens hoveddeler inngår nattverd som pkt IV., jf B.10.Under C.2 er listet opp de elementene som *skal* være med i alle hovedgudstjenester, men her står det at ”*Normalt* skal det feires nattverd i hovedgudstjenesten.” Etter komiteens mening ligger det her en spenning som bør drøftes nærmere. Ikke minst vil dette spørsmålet reise seg i forbindelse med visse typer hovedgudstjenester og når det skal være dåp.

18. Komiteen har merket seg at spørsmål om alkoholholdig/ avalkoholisert vin skal utredes nærmere, jf. saksorienteringen KM 7.1/11 s. 26. Komiteen har derfor ikke foreslått endringer på dette punktet, men ber om en snarlig utredning.

19. Komiteen foreslår en endring i bestemmelsen om å nekte en person adgang til nattverd.

20. Komiteen foreslår noen mindre endringer under pkt 11 om prosesjoner, i pkt. C Bestemmelser for Fastsetting av Lokal grunnordning og i pkt D om Avgjørelsesmyndighet. Komiteen slutter seg i hovedsak til de forslag som Kirkerådet har anbefalt. Komiteen foreslår dessuten noen mindre endringer og at rekkefølgen på noen avsnitt endres.

21. Komiteen understreker behovet for en grundig gjennomgang av språket i nynorskutgaven av Alminnelige bestemmelser.

22. Komiteen anser at Veiledningen gir nærmere informasjon og veiledning om hvordan de enkelte bestemmelser skal forstås, og hjelp til menighetene når Lokal grunnordning skal utarbeides. Det er viktig med et godt stikkordsregister, slik at Veiledningen kan fungere som en god oppslagsbok.

Komiteen mener det i tillegg er behov for en kortfattet veiledning, som gir nærmere informasjon om de enkelte punktene i Alminnelig bestemmelser, og som kan være egnet for de som har et medansvar for utviklingen av menighetens gudstjenesteliv.

23. Komiteen mener regelverket bør ordnes og struktureres slik at samtlige dokumenter

som gjelder gudstjenestereformen får et enhetlig preg.

24. Økonomi

Komiteen har fått oversendt notatet ”Gudstjenestereformen – økonomiske og administrative konsekvenser”.

Komiteen har ikke hatt tid til en grundig behandling av dokumentet, men konstaterer at en samlet kostnad for produksjon av det materielle reformen krever, inkl. betaling til rettighetshavere, utgjør ca 7 mill. kroner. Komiteen er orientert om at departementet ikke vil dekke noen av disse utgiftene over sitt budsjett.

Komiteen vil bemerke at en oversikt over de økonomiske konsekvenser av reformen burde ha vært fremlagt tidligere.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet vedtar de vedlagte Alminnelige bestemmelser – Ordning for hovedgudstjeneste. Bestemmelsen trer i kraft fra 1. søndag i advent 2011.
2. Bestemmelsene skal være tatt i bruk senest 1. søndag i advent 2012. Inntil Ordning for hovedgudstjeneste er godkjent i menigheten vil dagens bestemmelser gjelde.
3. Kirkemøtet tar til etterretning at gudstjenestereformen medfører betydelige utgifter. Kirkemøtet ber om at Kirkerådet på nytt tar opp økonomien i reformen med FAD med sikte på å få til en tilfredsstillende fordeling av utgiftene.

Kirkemøtet ber videre om at Kirkerådet etter avklaring med FAD, i samarbeid med KA, utarbeider en oversikt som viser hvilke utgifter ulike kirkelige organer har ansvar for..